

RS AU § 281 Uppdrag. Utredda lokalisering av sjukhus

Ärendenummer: RS 2025/196

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Regionstyrelsen beslutade i januari 2025 att uppdra åt regiondirektören att, som komplement till den fastighetsutvecklingsplan (FUP) som togs fram för Visby lasarett 2023, utreda alternativa lokaliseringar för ett nytt akutsjukhus på Gotland (RS 2025/196). Bakgrunden är att Visby lasarett i dag är trångbott, tekniskt otillräckligt och begränsat av strandskydd, kulturmiljökrav och logistikproblem. Det föreligger ett omfattande behov av nya och ändamålsenliga lokaler motsvarande en ökning av sjukhusets bruttoarea med cirka 70 %.

Utredningen har haft som syfte att identifiera och jämföra alternativa platser för ett nytt akutsjukhus i Visbyområdet. Fyra områden har analyserats: Rävheten, Visborg, Österby och Rosendal. Bedömningen har utgått från kriterier som mark- och planförutsättningar, tillgänglighet och logistik, beredskap och resiliens, hållbarhet, miljö och kulturvärden samt genomförbarhet.

Analysen visar att Rävheten framstår som det alternativ som sammantaget erbjuder de bästa förutsättningarna. Området är i regionens ägo, har tillgång till befintlig infrastruktur och ligger strategiskt i förhållande till både befolkning och samhällsviktig service. Platsen har tillräcklig yta och goda logistiska förutsättningar, men kräver ny detaljplan samt fortsatt utredning av påverkan på befintlig idrottsverksamhet och ridsport.

Visborg är ett prioriterat stadsutvecklingsområde med närhet till staden och befintlig infrastruktur. Samtidigt finns osäkerheter kring markens kapacitet, och konkurrens med andra ändamål. Området bedöms ha potential men kräver omfattande kompletterande utredningar.

Österby påverkas av riksintressen, kulturmiljöskydd och säkerhetsrestriktioner, samt saknar tillräcklig infrastruktur. Planeringsmässiga svårigheter gör etablering här mindre realistisk.

Rosendal ligger inom primärt vattenskyddsområde, har mycket höga naturvärden och saknar planstöd. Tidigare ställningstaganden inom Region Gotland har avrått från exploatering. Området bedöms därför som olämpligt för sjukhusändamål.

Sammanfattningsvis pekar utredningen på att Rävheten i nuläget bäst svarar mot de krav som ställs för ett nytt akutsjukhus på Gotland. Innan beslut om

lokalisering kan fattas behöver dock en fördjupad programutredning och inplaceringsstudie genomföras, där även alternativet att utveckla befintligt sjukhusområde vid Visby lasarett vägs in.

Bedömning

Förvaltningens samlade bedömning är att Rävheten i nuläget utgör den mest lämpliga lokaliseringen för ett nytt akutsjukhus. Området är regionägt, centralt beläget och väl integrerat i Visbys struktur med närhet till huvudvägar, kollektivtrafik och samhällsviktig infrastruktur som räddningstjänst och flygplats. Topografin är gynnsam och markytan tillräcklig för att rymma en komplett sjukhusanläggning med buffert för framtida expansion.

En nybyggnation i Rävheten möjliggör en samlad och långsiktigt hållbar vårdinfrastruktur på Gotland. En etablering här skapar förutsättningar för samlokalisering av andra vårdnära verksamheter, exempelvis delar av den psykiatriska vården och andra stödverksamheter som i dag finns vid Korpenområdet. Genom att samla funktioner i ett gemensamt område kan logistikflöden, energiförsörjning och personalresurser effektiviseras, samtidigt som robustheten ökar.

Platsen bedöms även väl lämpad ur beredskapssynpunkt. Närheten till Visby flygplats möjliggör effektiv sjuktransport till fastlandet, men området är tillräckligt avskilt för att kunna rymma en egen helikopterflygplats med hinderfri inflygningszon. Det finns även möjlighet att anlägga skyddade tekniska anläggningar och reservsystem för el, värme, vatten och kommunikation, vilket är nödvändigt för att sjukhuset ska kunna upprätthålla drift vid kris eller höjd beredskap.

Ur miljö- och klimatperspektiv erbjuder Rävheten goda förutsättningar. Området är redan delvis ianspråktaget för idrottsändamål och gränsar till befintlig infrastruktur, vilket minskar behovet av ny exploatering på orörd mark. Samtidigt kan en ny anläggning byggas med höga miljö- och energieffektivitetskrav, vilket på sikt ger lägre klimatpåverkan än successiva ombyggnationer av befintliga byggnader.

Utmaningarna i Rävheten gäller framför allt samexistensen med idrotts- och ridsportverksamheten samt att området delvis ligger inom sekundärt vattenskyddsområde. Dessa frågor behöver utredas vidare i kommande programskede, inklusive buller, dagvattenhantering och påverkan på friluftsliv.

Alternativet Visborg bedöms ha viss potential men är osäkert ur mark- och planeringssynpunkt. Området ligger inom ett prioriterat stadsutvecklingsområde och saknar i dag de ytor och geotekniska förutsättningar som krävs för en anläggning av sjukhusets omfattning. Det riskerar även att konkurrera med planerad bostadsutbyggnad.

Österby påverkas av riksintressen för kulturmiljö och totalförsvaret samt har begränsad infrastruktur. Rosendal bedöms direkt olämpligt på grund av starka miljörestriktioner, höga naturvärden och belägenhet inom primärt vattenskyddsområde.

Mot bakgrund av dessa faktorer rekommenderar förvaltningen att Rävågen prioriteras för en fördjupad programutredning och inplaceringsstudie. I detta skede bör även alternativet att vidareutveckla befintligt sjukhusområde vid Visby lasarett analyseras parallellt, för att säkerställa ett välgrundat beslutsunderlag inför kommande ställningstagande om lokalisering.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att ärendet hanteras inom ramen för kommunallagen och plan- och bygglagen (PBL). En ny detaljplan krävs för lokalisering i Rävågen, och planeringsbesked kan bli aktuellt med hänsyn till riksintressen för flygverksamhet och buller.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att en nybyggnation i Rävågen kan innebära betydande investeringskostnader men samtidigt skapa effektivare vårdprocesser och långsiktiga besparingar jämfört med successiva ombyggnader av befintligt sjukhus. Kostnadsbedömningar behöver utvecklas i kommande programutredning.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att ett nytt akutsjukhus stärker vården för barn och unga på Gotland genom moderna, ändamålsenliga lokaler. En placering i Visbyområdet ger fortsatt god tillgänglighet för barnfamiljer i hela regionen.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att en ny lokalisering inte har några direkt negativa konsekvenser ur jämställdhetsperspektiv. God kollektivtrafikförsörjning och gång- och cykelvägar stärker tillgängligheten för både kvinnor och män, personal och patienter.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att en lokalisering inom Visbyområdet ligger i linje med översiktsplanens inriktning att koncentrera regional samhällsservice till Gotlands huvudort. En sådan placering bedöms ge bäst tillgänglighet för befolkningen som helhet och säkerställa goda kommunikationer från hela ön. En central lokalisering bidrar därmed till en robust och jämlik vårdförsörjning även för landsbygdens invånare.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att Rävheten kan innebära påverkan på grönområden och friluftsliv, men i lägre grad än Rosendal och Österby där naturvärdena är starkare. En ny anläggning ger möjlighet till moderna, energieffektiva lösningar som minskar klimatpåverkan över tid. Detaljerad miljöbedömning måste genomföras i program- och planprocessen.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Christian Hegardt, projektledare, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till att ytterligare överläggning behövs.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Fastighetsutvecklingsplan Visby lasarett (FUP) daterad 2023-01-31

Regionstyrelseförvaltningen tjänsteskrivelse 2025-01-28

Regionstyrelsen 2025-03-04, § 76

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-16

Rapport SBF Utredning PLAN – akutsjukhus daterad 2025-10-16

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-16